

Carl De Keyzer: „Maar wie in dit land weet wat een goeie foto is?”

Vlaanderenens façade in beeld

GENT — Na het Poëziecentrum krijgt Gent vanaf september nu ook z'n Fotografeecentrum. De fotogalerie XYZ van Carl De Keyzer (in letterbeeld nogal toepasselijk naast cinema ABC in de Brabandtdam) wordt linksweg met een tweede pand uitgebreid en zal uitgerust worden als expositieruimte, documentatiecentrum en studiedienst over fotografie. In de lente en de zomer wordt eraan gewerkt, in september gaat het Fotografeecentrum open.

Intussen is Carl De Keyzer één van onze beste fotografen, al mag ik dat misschien niet zeggen, want hem voor ik zeggen: „In Vlaanderen weet niemand wat een goeie foto is.”

Hij is 26 jaar, leraar aan de Gentse Akademie voor Schone Kunsten, en publiceerde enkele maanden geleden een verrukkelijke doorsnee van zijn fotografisch werk tussen 1981 en '84. Oogspanning, zo heet het fotoboek. Het verkoopt onvoldoende. „Fotografie als kunst verkoopt niet”, legt de fotograaf mij lachend uit.

Dus vraag ik hoe dat komt.

„Dat komt onder andere”, zegt hij, „omdat er geen Belgische fotografie bestaat. Er zijn natuurlijk goeie fotografen, maar de eenheid ontbreekt. Enkelingen kunnen internationaal met mondjesmaat bekend raken, maar er is geen doelgerichte manier van werken, geen enkele is professioneel creatief bezig. Dat zijn belangrijke vaststellingen.”

„Tweede vaststelling: in verhouding tot de oppervlakte van dit landje, bezitten wij de meeste fotoscholen van Europa. Da's positief, hoor ik u denken. Maar met de steun voor die fotoscholen is het erbarmelijk gesteld, en bovendien zijn de meeste van die fotoscholen niet meer dan een soort speeltuin. Men houdt er de fotoliefhebbers wat bezig, men rept er bij voorkeur met geen woord over de geschiedenis van de fotografie, men leert er de mensen nauwelijks of niet kritisch nadenken over eigen werk en werk van anderen.”

„Technisch is dat allemaal okee. Techniek van de fotografie, dat leer je op een maand of twee. Maar 't is de visie die mankeert, men blijft indommelen in een misplaatst esteticisme.”

„Derde vaststelling: er bestaat op het vlak van fotografie geen beleid. Er bestaat wél een soort van camouflage van het beleid, een soort versassing van de goede bedoelingen naar een karrevracht van fotowedstrijden. Die krijgen dan ofwel wat geldelijke steun, ofwel de naam van een minister, of op z'n minst de aanwezigheid van enkele politici bij de uitreiking van de prijs. Het gebrek aan beleid wordt weggestust.”

„Ik weet niet precies hoeveel fotowedstrijden van enig financieel niveau wij rijk zijn. Tien misschien, of vijftien.”

„En daar gaat dan telkens weer een scheutje geld naar een of andere plaatselijke fotoklub of naar mensen die af en toe, en meestal toevallig, een goede foto maken. Aan een bredere, meer overkoepelende steun, wordt niet gedacht, er is geen enkele instantie die leiding kan geven.”

„Neem bv. de Inbel-prijs, de jongste en niet de geringste in de reeks. Da's puur prestigie. Achteraf wordt van de inzendingen een dik en waardeloos boek uitgegeven, met daarin zoveel mogelijk fotografen, want dat staat sjiek. Maar daarmee is de kous af. Da's geen beleid, da's namen noemen.”

„Juist, ik doe ook mee aan wedstrijden. Met dat geld kan ik dan bv. een reisje versieren. Maar ik denk dat ik ermee stop. Dat wereldje is hier veel te klein, de jury's blaken van subjectiviteit. Grote firma's propageren hun eigen vorm van fotografie — da's hun goed recht, maar daar is de fotografie niet mee gediend. Met zo een prijs koop je hooguit een tweedehandswagen, en de zaak is rond.”

„In Nederland is de stroming naar een beter cultuurbeleid veel sterker dan bij ons. Fotografen hangen er beter samen. Ze hebben nu onlangs een brochure uitgegeven *Naar een fotografiebeleid in Nederland*, ze geven tips aan het beleid, ze laten niet op hun kop zitten, ze

proberen van vrijblijvende prijzen naar een interessanter beuzensysteem te evolueren — kortom, daar gebeurt nog wat.”

„Okee, Antwerpen krijgt een Fotomuseum, dat is een waardevolle geste. Maar krijgen die mensen ooit de kans om leiding te geven? Begin daar maar meteen aan te twijfelen, want hun werkingskredieten zijn ronduit belachelijk! Voor propaganda en prestige is altijd geld te vinden, maar naar een daadwerkelijk beleid kunnen we fluiten.”

„En nog eens, alles begint bij opvoeding. Wat blijkt? Op gebied van de fotografie leven we hier in een niemandsland. Geen mens die er op school of op de universiteit iets over leert. Hoe zou je willen dat iemand in Vlaanderen weet wat een goeie foto is?”

„De mensen weten van niet beter.”

„Er zijn enorm veel fotografen in Vlaanderen, 't is een regelrechte wildgroei, en die blijft vooral gemarkeerd door een artistieke fotografie die al vastligt sedert 1920, een fotografie die zich zo dicht mogelijk bij de schilderkunst wilde bewegen, en vice versa. Die markt draait nog steeds op volle toeren. En ik zou niet weten waarom niet, want de mensen weten van niet beter.”

„De redenering is simpel. De mensen denken: als het mooi is, waarom zouden we het dan moeilijk maken? En dus is David Hamilton de grootste fotograaf van de eeuw. Dat is natuurlijk niet zo, verre van. Maar 't is wel één van onze beste commercianten, en dus speelt hij perfect in op het gebrek aan kennis en op slaapverwekkend esteticisme. Dus is Hamilton de grootste.”

„Ontmoedigd? Nee, absoluut niet. Ooit zal ik uit mijn kot komen om samen met gelijkgestemden iets te ondernemen naar het beleid toe. Maar daarvoor is het nu nog net iets te vroeg in Vlaanderen.”

„En wat onze Galerie betreft, die staat stilaan stevig in de schoenen. We hebben al een internationale naam, vele contacten worden via ons gelegd, ons tijdschrift wordt ook in het Engels verspreid, er is leven in de 'prouwerij.”

„Nee, ontmoediging zou dom en dodelijk zijn.”

Het fotoboek van Carl De Keyzer heet *Oogspanning* en ik lees er op vele bladzijden een ontdubbelde spanning in. Het is de eigenaardige spanning tussen de ongeziene klik van de

Carl De Keyzer in XYZ... „Techniek leer je in twee maand, maar visie is een ander paar mouwen.”

(foto Michiel HENDRYCKX)

foto

Groot Gefotografeerd te Ellezelles, 1984.

(foto Carl DE KEYZER)

fotograaf en het gepozeerde beeld. Het is in deze foto's soms alsof de fotograaf de mensen liet poseren, maar dan zo dat je denkt dat het niet waar is.

Hij wijst mijn achterdocht terecht.

„Neem maar rustig aan dat het niet waar is. Geen enkel beeld is gepozeerd. De mensen weten vrijwel nooit dat ik een foto genomen heb. Ik passeer en ik ben weer weg. Het zuivere poseren ligt mij trouwens ook niet. Dat wordt meestal te kunststeld, soms met mooi resultaat, dat wel, maar ik mis er de bevrediging van de spanning in.”

„Nee, 't gaat in mijn boek anders. Ik zie iets, een situatie, en ik probeer die in beeld te brengen, zonder gezien te worden, of nauwelijks. Meestal zorg ik ervoor dat er een associatie merkbaar wordt tussen twee verschillende elementen — spanning dus, oogspanning. En die associatie durf ik in die zin wel eens forceren, gewoon door het preciese moment af te wachten.”

„Voorbeeldje. Ik zie een beeld en verwacht dat er, bijvoorbeeld door het passeren van een mens, in dat beeld iets zal gebeuren, iets konfliktiek of iets symbolisch, noem maar op. Dan wacht je gewoon even tot iedereen op de goeie plaats staat. Da's al.”

„Dat is dus geen poze, want het gebeurt zonder enige ingreep van de fotograaf. Het gebeurt simpelweg, en de enige verdienste van de fotograaf is geweest dat hij het gezien heeft.”

Momenteel werkt Carl De Keyzer aan een omvangrijk fotografisch projekt over het officiële Vlaanderen.

Hij schreef naar de NATO, naar UNESCO, naar de politieke partijen, naar gemeentebesturen, een eindeloze reeks officiële instanties van wie hij wil vernemen waar en wanneer de militaire parade plaatsgrijpt, of de receptie, of de stoet met de fanfare, of de huldiging van de burgemeester, of de ontvangst van de laureaten van de arbeid, enzovoort, en of hij daar foto's mag komen maken.

„Je zou het, op uitzonderingen na, zowat de façade van onze maatschappij kunnen noemen”, zegt hij.

„Dat boeit mij langs twee kanten. Ten eerste is er het zuiver esteticisme — die uniformen, de stijve gebaren, de eretekens en zo.

„Ten tweede kan je er een heel stuk van jezelf insteken, want zo een onderwerpen nopen automatisch tot een kritische instelling, bij mij althans.

„Sociale kritiek in een mooi beeld, zo zou het moeten worden, abstrakter ook en minder met de kick van de humor dan in de foto's in *Oogspanning*, die ik overigens zeer losstaand van mekaar heb gemaakt, en daar-

na gewoon gebundeld, als 't ware om ze aan kant te zetten.”

„Maar je moet op dat boek niet direkt zitten wachten, want het duurt zeker een jaar of drie, misschien vier, vooraleer ik de laatste klik van de reeks geef. Intussen ga ik twee maanden in Indië foto's nemen, in de Gangesvallei. Grote groepen mensen, uitdrukkingen samenbrengen in beelden. En ook om mij een beetje te oefenen voor de reeks over het officiële Vlaanderen.”

Carl De Keyzer doceert zes-tien uur avondles in fotografie

aan de Gentse Akademie. Een speeltuin?, vraag ik hem.

„Ik hoop van niet en ik denk van niet”, zegt hij. „Ik probeer die mensen op de eerste plaats te doen nadenken over eigen en anderms werk, kritisch nadenken vanuit de geschiedenis van de fotografie. Het gaat goed vooruit, al blijft het natuurlijk ook een soort hobbyklas, daar kan je niet onderuit.”

„Maar voor wie méér wil dan dat alleen, voor die wil ik mijn normen niet verzachten.”

Oogspanning van Carl De Keyzer is ingeleid door Johan Anthierens en telt zestig zwart-

wit foto's, vooral uit 1983 en '84. Verkrijgbaar in Galerie XYZ, Brabandtdam 110 te Gent, en in een vijftal Gentse boekhandels.

Met kartonnen kapt 695 fr., in grijs linnen met omslag 950 fr., met originele foto erbij 1500 frank.

In de Galerie, die vanaf september uitgebreid wordt tot een info- en documentatiecentrum, kan u ook kennismaken met het tijdschrift XYZ Fotografie, waarin de evolutie van de fotografie in woord en beeld op de voet wordt gevolgd.

Laurens DE KEYZER